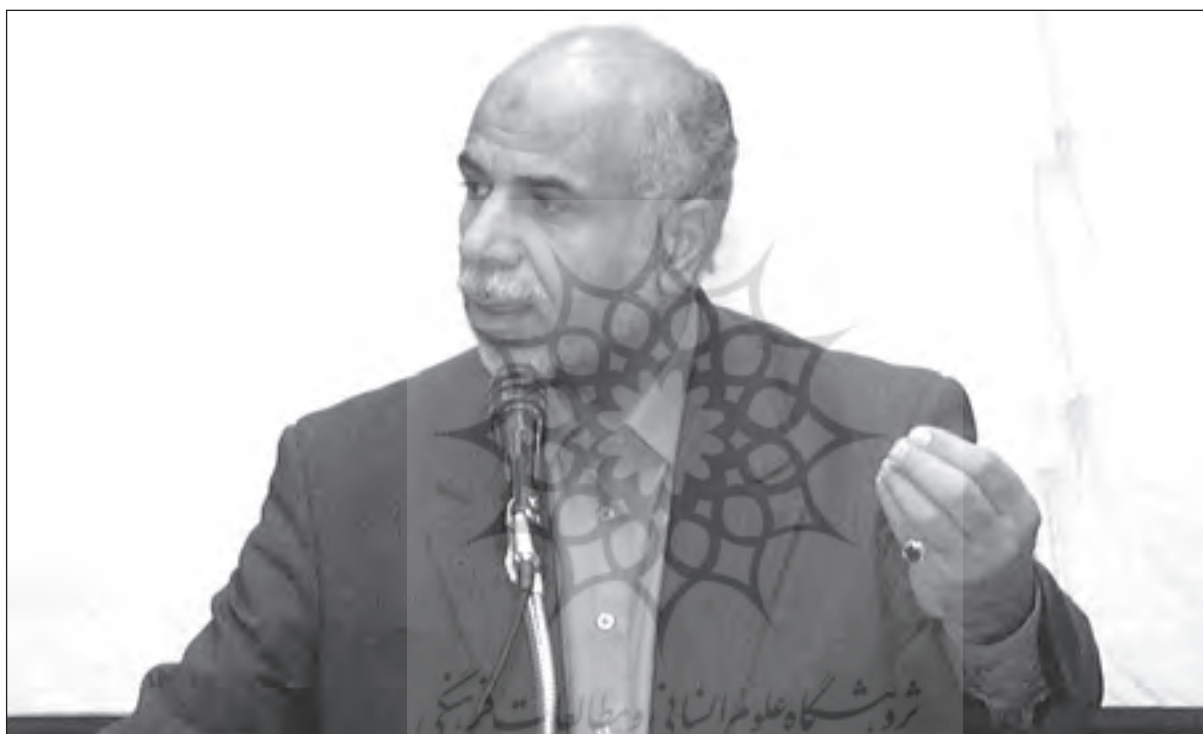

مدرسه سبز!

اندیشه سبز...

نگاهی تازه به

نوجوانان و جوانان مدرسه در مدرسه سبز

آرزویش مدرسه‌ی سبز بود*:

غصه‌های آموزش و پرورش‌اش چه بود؟ می‌گفت هیچ‌کس نمی‌تواند بدون سواد پزشکی بیاید و در کار پزشکی دخالت کند؛ اما آموزش و پرورش حوزه‌ای است که هر کس در آن به خود حق اظهار نظر می‌دهد. وقتی می‌رفت مدارس کشورهای دیگر را می‌دید غصه می‌خورد. می‌گفت چرا بچه‌های ما نباید این‌ها را داشته باشند؟ آرزویش مدرسه‌ی سبز بود. خیلی فکرها داشت که می‌خواست پیاده کند. کمی از آن‌ها را توی «مدرسه خرد» پیاده کرد، اما نسبت به آن چیزها که در ذهن داشت خیلی کم بود. کنکور هم خیلی اذیتش می‌کرد و کج فهمی‌هایی که درباره بحث کامپیوتر در مدارس و... بود، به هر حال او با آرزوهایش رفت...

وقتی از زبان همسر گرامی ایشان خواندم که آرزوی شادوران مهندس علاقمندان «مدرسه سبز» بود.

با خودم گفتم چرا تاکنون متن کامل این طرح منتشر نشده است. البته معمولاً مهندس علاقمندان طرح‌های خود را در تیراژ بسیار محدود و برای نظرخواهی در جمع تعدادی از مدیران و کارشناسان ستادی و اجرایی و البته مدیران مدارس موفق سطح کشور منتشر می‌کرد. به خود گفتم شاید؛ پس از گذشت ۱۰ سال از انتشار؛ ممکن است متن کامل آن در دسترس نباشد.

به یاد دارم که به اتفاق همکار و دوست بسیار گران‌قدرم زنده یاد اسدالله محمدعلی مدی مدیر کل اسبق دفتر تشکیلات و روشهای وزارت آموزش و پرورش حدود دو ماه روی این طرح کار کردیم و به اعتبار آن نقد و نظری که ارائه دادیم، به دعوت ایشان در جمعی که حدود ۲۵ نفر می‌شدند در دفتر زنده یاد مهندس علاقمندان روی جنبه‌های مختلف این طرح کار شده. بنده به عنوان کوچکترین عضو آن گروه متن کامل طرح و یادداشت‌هایی از آن جلسات را در اختیار

داختم به علاوه برخی از سئوالات و اظهار نظرهای مستقیم ایشان را هم یادداشت نموده بودم. اکنون که به حول قوه الهی در صدد انتشار فصلنامه مدارس کارآمد برآمدم فرصت را مغتنم شمرده و با چاپ متن کامل این طرح امیدواریم که جامعه فرهنگیان کشور با نقد و نظر - به تعبیر آن زنده یاد - از این حق اظهار نظر تخصصی خود استفاده کرده، تا ما نیز بتوانیم ادامه دهنده راه نیمه تمام یک مصلح صادق عرصه تعلیم و تربیت کشور باشیم. در ادامه، سایر مستندات این طرح در صورت استقبال شما به مرور منتشر خواهد شد.

آنان که رفتند روح‌شان شاد و راهشان مستدام باد... به هر حال هنوز آرزوهایش برای ما زنده است. تا وقتی که به آرزوهایش می‌اندیشیم او در میان ما زنده خواهد ماند... ای برادر تو همه اندیشه‌ای...
«غلامحسین حسین زاده یوسفی»

در یک کلام «تربیت» امری است درونی، تعاملی، خودانگیخته و تلفیقی و ترکیبی، نه جزئی و تحلیلی و کار تربیتی مستلزم نگاهی فراشناختی، عاشقانه، هنرمندانه و مسئولانه است. آنچه که امروز به عنوان تعلیم و تربیت انجام می‌گیرد، ناشی از برنامه‌های تحلیلی است که برای ساده شدن و نزدیک شدن به موضوع در وجه تحلیلی، شکل کارشناسی گرفته است، اما به هنگام عمل، آن نگاه ترکیبی و تلفیقی است که باید در محیط کلاس، مدرسه، خانه و جامعه به شکل مناسب، عناصر حاصل از تحلیل موضوع تعلیم و تربیت را به تناسب نیازها، زمینه‌ها، علایق و انگیزه‌های دانش‌آموز تلفیق و ترکیب نماید تا حاصل فعالیت‌های تعلیم و تربیت، شخصیتی مورد قبول باشد.

«تربیت با ارزش‌هایی که از حوزه علم خارج است ارتباط پیدا می‌کند، تربیت همچون ترسیم تابلوی نقاشی است». به همین دلیل است که دیدگاه همگرا ما را به عمل تربیتی نزدیک می‌سازد و با نوعی نگاه اشرافی است که عمل تربیتی در میدان عواطف با نیازهای واقعی انسان همساز می‌شود. بر مبنای این دیدگاه تلفیقی، مدرسه تنها یک ساختمان بی‌روح نیست، کلاس، دانش‌آموز و معلم، مربی و ولی، مدیر و برنامه آموزشی و درسی عناصر یک ارگانیسم زنده‌اند که در ارتباط با یکدیگر «عمل تربیتی» را شکل می‌دهند.

با این برداشت است که، مدرسه به‌مثابه یک ارگانیسم زنده می‌تواند رشد کند، حیات‌بخش باشد و تولیدی بیش از مجموعه داده‌ها بوجود آورد.

نگارش گردید و طرح تفصیلی آن پس از تجدیدنظر کلی تهیه شد. امید است صاحب‌نظران اندیشمند با نگاه و اندیشه ژرف خود بر غنای آن بیفزایند.

«زنده یاد جعفر علاقه‌مندان»

ضرورت و طرح موضوع:

اگر بپذیریم مهمترین وجه تمایز انسان با دیگر موجودات زنده عالم، اراده است. اگر بپذیریم که هر انسان خلقی دارد که بر مبنای آن و با شناخت آن می‌تواند او را شکل داد، باید بپذیریم تربیت «هر انسان» اقتضایی دارد که اگر چه می‌تواند مشابهتی با سایرین داشته باشد اما وجه تمایزی هم دارد. این وجه تمایز است که کار تربیتی را مستلزم کاری «هنرمندانه» می‌سازد. و این هنرمندی است که در چهره معلم تقدیر می‌شود.

محور و اساس کار تربیتی، محبت است. به همان واسطه که باب «رحمت» که بیان نگاه خالق به مخلوق است، بر مخلوق گشوده است و خداوند رب‌العالمین، خدایی است که منبع رحمت است. او مربی است و باب رحمت او که صفت ذات اوست بر هر انسانی باز است.

به همین دلایل است که سرگشتگی بشر در پرتو علم به طور محدود قابل شناخت است، اما درمان آن اضافه بر شناخت، مستلزم جریانی است که عاطفه، اشراق، توجه و عشق به خالق، محور آن است.

روش‌های تربیتی اگر چه در روش‌شناسی عمومیت دارند اما نمی‌توانند با نگاه کلیشه‌ای مؤثر واقع شوند. آنچه که به عنوان روش تربیتی، در یک جا معجزه می‌کند، در جای دیگر بی‌تأثیر می‌شود.

چارچوب این طرح با همفکری جمعی از صاحب‌نظران و دلسوختگان امور آموزش و پرورش که ناظر و نگران معضلات فرهنگی و اجتماعی جامعه ما در

ایران اسلامی هستند و مداوای این ناهنجاری‌ها را از طریق بهبود نظام تعلیم و تربیت فرزندان این مرزوبوم جستجو می‌کنند، تهیه شد.

شرایط کنونی بی‌افکندن اندیشه‌های نو در آموزش و پرورش نوجوانان و جوانان را برای رسیدن به آرمان‌های تعلیم و تربیت ایجاد می‌نماید. حقیقت آن است که «مدرسه» کانون تحولات آموزشی و تربیتی است و هر طرحی برای بی‌افکندن اندیشه‌های نو در نظام تعلیم و تربیت، باید با نگاه به مدرسه آغاز شود.

هیچ دانش‌آموزی نباید از تعلیم و تربیت صحیح و متحول محروم بماند بستر «مدرسه مطلوب» نباید برای تعلیم و تربیت فرزندان این مرزوبوم در انحصار گروه خاصی از دانش‌آموزان باشد. اگر تعلیم و تربیت تنها راه برای اصلاح ناهنجاری‌هاست، آنان که بیشتر در معرض ناهنجاری‌ها قرار دارند، بیشتر به آن محتاج‌اند و ایجاد زمینه‌های انگیزشی برای تعلیم و تربیت آنان از اهمیت بیشتری برخوردار است. اگر هر انسان استعدادی دارد، اتهام بی‌استعدادی به برخی که توانسته‌اند برنامه‌های خاصی را که بیشتر هم‌کلیشه است، در زمینه‌های آموزشی و پرورشی دقیقاً اجرا نمایند، اجحاف و تبعیض است. اگر مدرسه، اهدافی دارد که همان اهداف آموزش و پرورش است، پررنگ کردن و منحصر کردن ارزشیابی عملکرد آموزش و پرورش به زمینه‌های آموزشی، ظلم مضاعف است و تقویت هرگونه انگیزه بیرونی یا درونی که منجر به معطل ماندن بخشی از اهداف و یا تأکید بیش از اندازه بر آنها باشد انحراف از اصول آموزش و پرورش است. اگر دانشگاه مهم‌ترین مقصد آموزشی دانش‌آموزان تلقی شود، ظرفیت‌های بسیاری معطل خواهد ماند و این مقصد پرابهام، دیگر مقاصد را منحرف خواهد ساخت و یا معطل خواهد گذاشت. آن‌گاه است که متدینین به دنبال حوزه‌های امن تربیتی خواهند رفت و تعلیمات دینی توسعه خواهد یافت اما تربیت دینی را به واسطه پیچیدگی مسائل تربیتی، معطل و مدارس خاص برای رقابت آموزشی ظهور خواهد کرد، آموزش رونق خواهد یافت و «تربیت» به مفهوم اعم آن تعطیل خواهد شد. تعلیم و تربیت با این نگاه نیازمند فضای جدیدی است که تعلیم آن بدون تربیت، نامطلوب و تربیت آن بدون اندیشه، رفتار و عمل تربیتی و دینی بی‌فایده.

بر اساس چنین نگرشی است که ساختمان تعلیم و تربیت در قالب مدرسه و کلاس نیازمند نگرش نو، دگرگونه و با محوریت مدرسه به عنوان مرکز تحولات تعلیماتی و تربیتی است. استخوان‌بندی این طرح بر اساس نگرشی نو نسبت به نوجوانان و جوانان با همفکری برادر متعهد آقای مهندس بنیانیان

همه چیز در مسیر تحول است و هر آنچه که به گذشته تکیه کرده، نابود شده است، بلکه برعکس، نیازهای عصر حاضر نیز که تحت تأثیر تغییرات دنیای فراصنعتی متحول شده و ناهنجاریهای فرهنگی و تربیتی باید از طریق و آبخشور تجارب دیرپای اقوام و ملل که ریشه در فرهنگ آنها دارد، اصلاح شود. تکیه بر مکاتب الهی فوری ترین و مهم ترین وسیله برای وصول به این مقصود است، در اینجا است که آموزش مفاهیم مذهبی نباید به عنوان بخشی از ضرورتها و دستورات مذهبی برای انجام عبادات و شناخت محدودیتها و اعمال تجویز شده، تلقی شود. بلکه مکتب باید زیربنای تحولات فکری، تربیتی و رفتاری قرار گیرد و نگاه به مکتب اسلام از این منظر است که می تواند موجب تحول بنیادی در نگاه ما به تعلیم و تربیت، دانش آموز مدرسه و معلمش شود.

هدف کلی

ایجاد زمینه برای وصول به اهداف متعالی نظام تعلیم و تربیت اسلامی و تعمیم فعالیت های آموزشی و پرورشی در محیطی فعال و سرشار از نشاط با استفاده از مشارکت همه جانبه و متقابل دانش آموزان، معلمان و اولیا در فرآیند تعلیم و تربیت و ایجاد بستری پویا در «مدرسه» به عنوان مرکز شاخص فرهنگی، آموزشی و اجتماعی برای انجام فعالیت های آموزشی و پرورشی فوق برنامه در محله، شهر و شهرستان و ارائه متقابل خدمات فرهنگی، آموزشی و اجتماعی.

اهداف جزئی

- ۱- تأثیر گذاری بر محیط اجتماعی و فرهنگی محلات و اصلاح نگرش افراد برای تربیت نوجوانان و جوانان از طریق افزایش نقش مدارس در اداره امور اجتماعی و فرهنگی محلات.
- ۲- افزایش نقش دانش آموزان در اداره امور مدارس به منظور پرورش حس مسئولیت و تعاون در آنها.
- ۳- ایجاد زمینه برای استفاده از روش های فعال تربیتی به ویژه در تربیت دینی دانش آموزان.
- ۴- ایجاد انگیزه برای مشارکت فعال دانش آموزان در فعالیت های فرهنگی و اجتماعی.
- ۵- هماهنگی روش های تربیتی اولیا، معلمان و مربیان و نهادهای فرهنگی جامعه.
- ۶- فعال کردن مراکز فرهنگی محلات و مساجد در انجام فعالیت های آموزشی و پرورشی.
- ۷- بهبود نظام تأمین منابع برای توسعه فعالیت های فرهنگی و آموزشی و استفاده بهینه از امکانات موجود.
- ۸- بهبود نظام برنامه ریزی و اجرا در برنامه های آموزشی و پرورشی.
- ۹- بهبود کیفیت فعالیت های آموزشی و پرورشی و مقابله با ناهنجاری های آموزشی و پرورشی.

مسئله است، با غریب تصفیه نمی کند، با عمل تربیتی تسویه می کند. ملاکهای موفقیت را در «دانش» منحصر نمی کند، نمره تنها ملاک تشخیص دانش آموز نیست، اخلاق مبنای اصلی وصول به مقاصد «آموزش و پرورش» است، کنکور و دانشگاه و قبولی و توفیق تحصیلی بدون عنصر اخلاق و ایمان، فاقد ارزش است، اخلاق به معنای تسلیم و بی تحرکی و لختی نیست. «مدرسه سبز» جامعه ای است برای تمرین انسان شدن، انسان بودن، انتخاب کردن، آزاد اندیشیدن، انتقاد کردن، انتقاد شدن، رشد کردن، خلق کردن، تشنه شدن، عروج، تعالی و در یک کلام مدرسه سبز، سبز است چون «زنده» است. روش های تربیتی در مدرسه سبز، خلق می شود و هر فرد به تنهایی هم مهم است، چون انسان است و ارتباط متقابل هر دانش آموز با دانش آموزان، تمرینی است برای زندگی کردن، خوشبخت بودن، زنده کردن و زنده شدن.

مدرسه سبز، محیطی است برای خلق هنرمندانه و آفرینش روشهایی که عمل تربیتی را پسندیده، دوست داشتنی و مطلوب می سازد. روشهایی که به تعداد دانش آموزان می تواند و یا باید متفاوت و متنوع باشد تا کار ساز واقع شود. اگر بپذیریم که تربیت به میزانی که ریشه در فرهنگ، تاریخ، تمدن و مکتب داشته باشد، اصیل تر، ماندنی و ماندگار است، باید بپذیریم که نمی توان نظام تربیتی را به مثابه پدیده هایی نگر بست که در دنیای فراصنعتی امروز

«مدرسه سبز» تعبیری نمادین برای بیان این منظور است. «عنوان سبز» هم ریشه در عقاید ما دارد و بیانی برای تلقین رشد و نمو است و هم تعبیری «عاطفی» است تا ملاکهای پیچیده عمل تربیتی را در یک کلام نمادین که القا کننده نظر و بینش عاطفی چنین محیطی است، منعکس نماید و هم تعبیری است که باروانشناسی عواطف انسان، انگیزه های اصلی مدرسه را منعکس کند. «مدرسه سبز» مدرسه ای است که به دنبال محدود کردن نیست، به دنبال آزاد کردن است، به دنبال رام کردن نیست، به دنبال رها کردن است و به قولی به دنبال فتح مدام است.

مدرسه سبز، به دنبال سیر کردن نیست، به دنبال تشنگی است. به دنبال حفظ کردن نیست، به دنبال خلق کردن است. به دنبال پذیرش بی قید و شرط نیست به دنبال انتقاد است.

مدرسه سبز، روش آفرین است، به دنبال حل

**«مدرسه سبز» جامعه ای است
برای تمرین انسان شدن، انسان
بودن، انتخاب کردن، آزاد
اندیشیدن، انتقاد کردن، انتقاد
شدن، رشد کردن، خلق کردن،
تشنه شدن، عروج و تعالی.**

فعالیت‌های آن:

چون مدرسه سبز، مدرسه‌ای است که مدیر، معاونان، مربیان و معلمان آن به دانش‌آموزان به عنوان منبع زاینده، خلاق، توانا، مستعد و همراه با روحیه آکنده از صداقت و انسانیت می‌نگرند و جریان پویای مدیریت در این مدرسه با مشارکت دانش‌آموزان شکل می‌گیرد بنابراین با سازماندهی دانش‌آموزان اقدامات زیر هم انجام خواهد گرفت:

- ۱: تعداد مشخصی از دانش‌آموزان برای مشارکت در امر برنامه‌ریزی فعالیت‌های مدرسه توسط دانش‌آموزان از طریق آراء دانش‌آموزان انتخاب می‌شوند تا با هماهنگی مدیریت مدرسه برای پیش‌بینی برنامه‌های لازم جهت وصول به خواسته‌های منطقی دانش‌آموزان در زمینه‌های مورد علاقه آنان اقدام نمایند
- ۲: تشکیل انجمن‌ها و گروه‌های دانش‌آموزی برای انجام فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تربیتی در داخل و خارج از مدرسه و استفاده از کلیه تشکیلات موجود نظیر انجمن اسلامی، بسیج و نظایر آن برای انجام این امر.

مدرسه سبز، مدرسه‌ای است که مدیر، معاونان، مربیان و معلمان آن به دانش‌آموزان به عنوان منبع زاینده، خلاق، توانا، مستعد و همراه با روحیه آکنده از صداقت و انسانیت می‌نگرند

فعالیت‌های فوق برنامه تحت نظارت معلمان و مربیان.

- ۸: برقراری ارتباط با نهادهای محلی نظیر شهرداری، جهادسازندگی، بسیج و ... و مشارکت در فعالیت‌های زیباسازی محلات، حفظ محیط زیست، بهبود ترافیک، ملاقات با خانواده‌های شهدا، آزادگان، فرماندهان جنگ و عبادت از بیماران.
- ۹: تنظیم روزنامه دیواری در مورد اخبار مدرسه و محله، فعالیت‌ها و خدمات مدرسه.
- ۱۰: تشکیل گروه‌های دانش‌آموزی برای همکاری

۱۰- آشنا ساختن دانش‌آموزان با روش‌های پژوهش و نقد و بررسی مسائل فرهنگی و اجتماعی.

۱۱- ایجاد زمینه برای انجام گسترده فعالیت‌های فوق برنامه در زمینه‌های علمی، هنری و فنی و پرورش استعدادهای خاص.

اصول حاکم بر طرح

- ۱- اجرای مرحله‌ای طرح و تعمیم آن پس از ارزشیابی از نتایج حاصل از اجرای مرحله‌ای آن و جایگزینی تدریجی این طرح با مدارس متنوع موجود.
  - ۲- استفاده از روش‌های تشویقی برای مشارکت دانش‌آموزان، اولیا و معلمان در اداره امور مدرسه.
  - ۳- انطباق قوانین و مقررات موجود با نیازهای طرح.
  - ۴- واگذاری اختیارات لازم به مدیران مدارس و انجمن اولیا و مربیان جهت سازماندهی طرح.
  - ۵- حذف شرایط محدودکننده نظیر امتحانات ورودی و گزینش‌های خاص برای ورود دانش‌آموزان به این مدارس.
  - ۶- ارزشیابی جامع از فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مدرسه بر اساس ملاک‌های علمی و رفتاری و کسب مستمر نظرات اولیا و دانش‌آموزان برای تحقق اهداف طرح.
  - ۷- استفاده از روش‌های تشویقی و انگیزشی برای اعطاء تسهیلات و اعتبارات با توجه موفقیت مدرسه در جلب مشارکت اولیا دانش‌آموزان و مربیان.
  - ۸- مشارکت تشکیلات‌های دانش‌آموزی موجود در انجام طرح و ایجاد هماهنگی بین آنها.
  - ۹- آموزش مرحله‌ای مدیران، اولیا و سایر عوامل آموزش و پرورش در این مدارس برای آشنایی آنان با اهداف طرح.
  - ۱۰- هماهنگی با نهادهای مرتبط برای اجرای طرح.
  - ۱۱- معرفی مدارس موفق در اجرای این طرح و زمینه‌سازی تبلیغاتی برای تعمیم طرح.
  - ۱۲- انتشار روش‌های تربیتی و آموزشی موفق و تبادل تجربه با دیگر مدارس.
  - ۱۳- بهبود نظام پرداخت به معلمان و مدیران و سایر عوامل آموزشی و پرورشی مرتبط با طرح با تکیه بر کمکها و مشارکت‌های مردم.
  - ۱۴- در مدرسه سبز:
    - الف- معلم کسی است که هم می‌آموزد، هم تربیت می‌کند و هم در اداره امور مدرسه سهیم است.
    - ب- ولی با مدرسه در تعلیم و تربیت فرزند خود سهیم است و در اداره امور مدرسه نقش‌های مشخص بر عهده می‌گیرد.
    - ج- دانش‌آموز در رشد و تعالی شخصیت خود سهیم است و برای تحقق اهداف مدرسه نقش‌های متنوعی بر عهده می‌گیرد.
- فضای فکری حاکم بر مدرسه سبز و**

- ۳: تشکیل انجمن فارغ‌التحصیلان برای ادامه فعالیت‌های آموزشی و تربیتی بویژه توسط فارغ‌التحصیلان موفق، گروه‌ها و انجمن‌های علمی برای ارتقاء سطح علمی مدرسه و شرکت در مسابقات علمی و رسیدگی به امور تحصیلی دانش‌آموزانی که ضعف تحصیلی دارند.
- ۴: تشکیل گروه‌های فرهنگی برای دعوت از علمای دین، اساتید دانشگاه‌ها و صاحب‌نظران و ارتقای سطح بینش دینی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان و استفاده از ساعات رسمی و غیررسمی و تعطیل مدرسه برای ارائه خدمات فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و حضور در فعالیت‌های سازندگی.
- ۵: تشکیل گروه‌های دانش‌آموزی برای بازسازی و زیباسازی فضای مدرسه.
- ۶: تشکیل گروه‌های دانش‌آموزی برای مشارکت در امور خیر در سطح مدرسه و محله و رسیدگی و کمک به افراد نیازمند.
- ۷: تشکیل گروه‌های دانش‌آموزی برای انجام

با سایر مدارس، احیاء مساجد، نهادهای فرهنگی و اجتماعی.

۱۱: تشکیل گروههای دانش آموزی برای انجام تحقیقات لازم در زمینه معضلات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مدرسه، محله و شهرستان خود.

۱۲: تشکیل گروههای دانش آموزی برای برگزاری نمایشگاه فعالیتهای مدرسه، ارائه خدمات به مردم و تولید محصولات مرتبط با فعالیتهای مدرسه.

اقدامات ستادی برای تشکیل مدارس سبز الف - وظایف ستاد وزارتخانه

۱ - تهیه اساسنامه مناسب برای هدایت امور مدرسه سبز.

۲ - انجام مجموعه اقداماتی برای اصلاح نگرش مدیران، معلمان، مربیان و اولیاء نسبت به موضوع نسل جوان و حساسیت شرایط زمانی حاضر.

۳ - طرح کامل فلسفه و ضرورت اجرای طرح برای سلسله مراتب مدیران آموزش و پرورش با استفاده از برگزاری سمینارها، امکانات آموزشی و تبلیغی نظیر صداوسیما، مطبوعات، تهیه فیلمهای ویدیویی و ...

۴ - اصلاح تدریجی نظامهای ارزشیابی موجود در زمینه عملکرد آموزشی و تربیتی دانش آموزان، معلمان، مدیران، رؤسای مناطق و مدیران کل در راستای تحقق اهداف طرح مدرسه سبز.

۵ - ایجاد تغییرات لازم در نظام گزینش دانشجو برای دانشگاهها در راستای تحقق اهداف طرح.

۶ - کاهش بخشی از برنامههای درسی دوره راهنمایی و متوسطه برای فراهم کردن فرصت سازماندهی برنامههای طرح مدرسه سبز.

۷ - تشریح اهداف و روشهای اجرایی و تبیین ضرورتهای آن برای اعضای شوراهای آموزش و پرورش مناطق و استانها.

۸ - تأمین منابع مالی مورد نیاز و تنظیم آئیننامههای لازم برای فعالسازی شوراهای مناطق جهت توسعه مدارس سبز.

۹ - تهیه آئیننامههای لازم برای انتخاب مدیران، نحوه هدایت طرح، جذب و هزینه کمکهای مردمی.

ب - وظایف ادارات کل آموزش و پرورش استانها

۱ - توجیه، آموزش و تشویق رؤسای مناطق در خصوص اجرای کامل و مطلوب طرح.

۲ - تبیین و تشریح طرح در شورای آموزش و پرورش استان.

۳ - تشکیل هسته توجیهی و آموزشی برای تبیین و تشریح طرح در شورای مناطق و در جمع مدیران مدارس.

۴ - تشکیل سمینار برای مدیران مدارس مجری طرح.

۵ - تشکیل هسته علمی و کارشناسی از صاحب نظران، مدیران و کارشناسان برجسته استان برای هدایت طرح در سطح استان.

۶ - تشکیل نمایشگاه استانی برای عرضه فعالیتهای مدارس مجری طرح به منظور ایجاد زمینه تبادل تجربهها، تشویق نوآوریها و خلاقیتها.

۷ - پیش بینی نظامهای تقدیر و تشویق از رؤسای مناطق، مدیران مدارس و دانش آموزان موفق در طرح مدرسه سبز.

ج - وظایف ادارات آموزش و پرورش مناطق

۱ - شناسایی مدارس مناسب برای اجرای طرح از نظر وضعیت فیزیکی فضا و موقعیت مکانی و انتخاب و آموزش مدیر و کادر آموزشی و پرورشی.

۲ - تشکیل سمینارهای توجیهی و آموزشی برای مدیران و کادر آموزشی مدارس به منظور اصلاح نگرش آنها نسبت به نسل جوان و حساسیتهای شرایط زمانی حاضر و اهداف طرح.

۳ - تأمین منابع مالی و ایجاد زمینه لازم برای شروع عملی طرح.

۴ - تشکیل هسته علمی متشکل از صاحب نظران، کارشناسان و مدیران منتخب و چند نماینده از دانش آموزان برای هدایت طرح در منطقه.

۵ - تشکیل نمایشگاه منطقهای به منظور تشویق دانش آموزان و عرضه نوآوریها به سایر مدارس.

۶ - از بین دانش آموزان فعال در مدارس مجری طرح، از طریق برگزاری انتخابات، تعدادی از دانش آموزان به عنوان «گروه معین منطقه» انتخاب خواهند شد تا با کمک سایر دانش آموزان، ارتباط منطقه با سایر نهادها را پیگیری و تسهیل نمایند و در کنار آن، نسبت به تشکیل موزه مردم شناسی، موزه منابع طبیعی و ... در منطقه اقدام نمایند.

۷ - کلیه کانونها، اردوگاهها و ورزشگاههای آموزش و پرورش منطقه، در خدمت اجرای این طرح قرار خواهند گرفت.

۸ - انجام طرحهای مرتبط با تقدیر و تشویق از مدیران، معلمان، مربیان و دانش آموزان موفق.

د - توصیه های اجرایی

۱ - طرح ابتدا بصورت آزمایشی در چند مدرسه بویژه دبیرستانهایی که مدیران آن داوطلب انجام طرح بوده و امکانات مدرسه اجازه انجام آن را می دهد، آغاز شده و در این مدارس با توجه به موقعیت مکانی و شرایط دانش آموزان، بخشهایی از موضوعات مطرح شده انتخاب و اجرا می شود.

با توجه به بازخوردها و نتایج مثبت و منفی، در فاصله زمانی کوتاهی، مدارس جدیدی وارد طرح خواهند شد و در مدارس آزمایشی اولیه، سایر فعالیتهای بتدریج گسترده شده و فعالیتهای ساده تر به فعالیتهای پیچیده تر توسعه پیدا می کند.

۲ - با توجه به میزان موفقیت مدیران مدارس در اجرای طرح، پاداشهای مادی و معنوی مناسبی

برای آنان در نظر گرفته می شود.

۳ - حتی الامکان یک برنامه تلویزیونی با عنوان «مدرسه سبز» تدارک دیده می شود تا با معرفی طرح و تشویق برنامه مدارس مجری طرح، زمینه توسعه این مدارس فراهم گردد.

۴ - ماهیت این طرح به شکلی است که بدون هرگونه اعتبار جدیدی می توان بخشهایی از آنرا به اجرا درآورد اما موفقیت بیشتر آن مستلزم بررسی منابع اعتباری در مراحل مختلف و عواملی است که به نحوی در آن درگیر هستند. لذا پیشنهاد می شود با توجه به میزان گسترش طرح در هر استان و منطقه، اعتبار خاصی پیش بینی و از طریق ستاد وزارتخانه نیز حداقل با اختصاص مبلغ سی میلیارد ریال این حرکت آغاز شود.

ه - نظام حقوقی مدرسه سبز:

نظام حقوقی مدرسه سبز بر اساس مفاد اساسنامه زیر تعریف می شود.

ماده ۱: تعریف مدرسه:

مدرسه عبارت است از مکانی که برای تعلیم و تربیت کلیه افراد مذکور در ماده ۳۰ قانون اساسی و شناخت استعدادهای آنان برای وصول به آرمانهای نظام تعلیم و تربیت اسلامی بر اساس اهداف مندرج در ماده ۲ قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی و اهداف آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران، مصوب جلسه ۳۲۵ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۳ شورایی آموزش و پرورش با کمک و مشارکت اولیاء و مربیان تشکیل می شود.

ماده ۲: هدف کلی تشکیل مدرسه:

ایجاد زمینه برای وصول به اهداف متعالی نظام تعلیم و تربیت اسلامی و تعمیم فعالیت های آموزشی و پرورشی در محیطی فعال و سرشار از نشاط برای رشد متعادل و همه جانبه دانش آموزان

در زمینه های علمی، معنوی، عقلی، عاطفی، اجتماعی و دینی با استفاده از مشارکت همه جانبه و متقابل اولیاء معلمان و دانش آموزان در فرآیند تعلیم و تربیت و ایجاد بستری پویا در «مدرسه» به عنوان مرکز شاخص فرهنگی، آموزشی، محله، شهر و شهرستان برای مشارکت فعالیتهای فرهنگی و اجتماعی و همکاری با کلیه نهادهای مرتبط

ماده ۳: ارکان مدرسه عبارتند از:

هیئت امنا مدرسه

انجمن اولیاء و مربیان

مدیر مدرسه

ماده ۴: ترکیب هیئت امنای مدرسه به شرح زیر است:

الف - دو نفر از اولیای عضو انجمن اولیاء و مربیان مدرسه به انتخاب انجمن.

ب - دو نفر از معتمدین محل به پیشنهاد رئیس آموزش و پرورش و تصویب شورای آموزش و

مدرسه سبز، به دنبال سیر کردن نیست، به دنبال تشنگی است. به دنبال حفظ کردن نیست، به دنبال خلق کردن است. به دنبال پذیرش بی قید و شرط نیست، به دنبال انتقاد است.

پرورش منطقه برای مدت ۳ سال.

ج- دو نفر از معلمان و دو نفر از مربیان صاحب نظر در امور دوره تحصیلی مربوطه به انتخاب رئیس آموزش و پرورش منطقه برای ۳ سال.

د- مدیر مدرسه، که از بین افراد واجد شرایط به پیشنهاد و تصویب سایر اعضا بندهای الف، ب و ج و تصویب و حکم رئیس منطقه برای سه سال منصوب می شوند.

تبصره ۱: مدت عضویت اعضا موضوع بند الف مطابق ضوابط و مقررات انجمن اولیاء و مربیان است.

تبصره ۲: ضوابط و مقررات مرتبط با نحوه تشکیل جلسات هیئت امنا توسط وزارت آموزش و پرورش ابلاغ می شود.

تبصره ۳: در صورتی که رئیس منطقه تشخیص دهد تغییر رئیس مدرسه قبل از پایان مدت مسئولیت وی باید انجام پذیرد. هیئت امنا سه نفر از واجدین شرایط برای جایگزینی مدیر مدرسه را پیشنهاد و رئیس منطقه یکی از آنان را برای سه سال منصوب می نماید.

ماده ۵: اختیارات و وظائف هیئت امنا
مدرسه با توجه به ماده ۱۱ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش مناطق در استانها، شهرستانها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ مجلس شورای اسلامی و بند ۱۶ از ماده ۸ این قانون به شرح زیر است:

۱- تصویب برنامه های آموزشی و پرورشی سالیانه مدرسه که توسط انجمن اولیاء و مربیان بر اساس سیاستهای کلی وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد می شود.

۲- تصویب برنامه های آموزشی و پرورشی فسوق برنامه برای پیشرفت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان که توسط انجمن اولیاء و مربیان پیشنهاد می شود.

۳- تصویب اعتبارات مورد نیاز برای اجرای برنامه های آموزشی و پرورشی مدرسه که توسط انجمن اولیاء و مربیان پیشنهاد میشود و ارائه آن به آموزش و پرورش منطقه.

۴- همکاری با انجمن اولیاء و مربیان برای تأمین اعتبارات مورد نیاز از محل کمکهای مردمی اضافه بر اعتبارات پرداخت شده از جانب دولت که بصورت

سرانه توسط شوراهای آموزش و پرورش تعیین و پرداخت می شود.

۵- تعیین برنامه های مورد نیاز برای ارائه خدمات فرهنگی، آموزشی و اجتماعی به جامعه و نحوه همکاری با نهادهای مرتبط.

۶- تصویب برنامه های آموزشی برای اولیا بر اساس پیشنهاد انجمن اولیا و مربیان مدرسه جهت هماهنگی امور تربیتی در خانه و مدرسه.

۷- ارائه پیشنهاد برای بکارگیری نیروی انسانی در مدرسه مازاد بر معیارها و ضوابط و سهمیه استخدام رسمی از محل درآمدهای مدرسه به اداره آموزش و پرورش.

۸- ارتباط با متمکنین و صاحبان صنایع و اصناف برای توسعه امکانات، تجهیزات و احداث ساختمانهای آموزشی مورد نیاز در مدرسه.

۹- نظارت مستمر بر فعالیتهای آموزشی و پرورشی مدرسه و ارزشیابی آن و ارائه پیشنهاد برای بهبود فعالیتهای مدرسه به آموزش و پرورش منطقه.

۱۰- پیشنهاد انتصاب مدیر مدرسه بر اساس تبصره ۳ ماده ۴.

۱۱- ارائه راه حل های لازم برای صرفه جویی در اعتبارات و مصرف بهینه آن به انجمن اولیاء و مربیان مدرسه.

۱۲- تصویب پرداخت فوق العاده های خاص برای تشویق و حق التدریس جهت بکارگیری معلمان در حدود اعتبارات مدرسه و مقررات و سیاستهای وزارت آموزش و پرورش.

۱۳- تصویب پرداخت کمک هزینه به افراد بی بضاعت به پیشنهاد انجمن اولیا و مربیان مدرسه.

۱۴- تصویب ضوابط و مقررات خاص جهت دریافت کمکهای مردمی بر اساس سیاستها و ضوابط ابلاغ شده وزارت آموزش و پرورش.

۱۵- تصویب مقررات مربوط به دریافت کمکهای مردمی جهت برگزاری کلاسهای تقویتی، اردوهای تابستانی و پرورشی به پیشنهاد انجمن اولیاء و مربیان و در چهارچوب ضوابط و مقررات وزارت آموزش و پرورش.

ماده ۶: امور آموزشی و پرورشی مدرسه مطابق برنامه های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش و آئین نامه های آموزشی و پرورشی ابلاغ شده توسط وزارت آموزش و پرورش است.

ماده ۷: هرگونه گزینش، امتحان ورودی و تعیین ضوابطی خارج از آئین نامه ها و دستورالعمل های انضباطی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش در این مدارس ممنوع است.

ماده ۸: مدیران این مدارس باید واجد ضوابط و شرایط احراز سمت مدیریت موضوع مصوبه جلسه مورخ ۱۳۷۵/۷/۲۶ شورای عالی آموزش و پرورش باشند.

ماده ۹: وظائف و اختیارات مدیر در این مدرسه

به شرح زیر است:

۱- تهیه برنامه های آموزشی و پرورشی هفتگی بر اساس برنامه سالیانه مصوب هیئت امنا.

۲- تقویت روح وحدت و ارتباط اسلامی و پیروی از ولایت فقیه در بین دانش آموزان، دبیران و مربیان و کارکنان دبیرستان و اتخاذ تصمیمات لازم برای جلوگیری از هرگونه تفرقه و گروه گرایی.

۳- نظارت دقیق بر نحوه کردار و رفتار دانش آموزان در داخل دبیرستان بر اساس موازین شرع مقدس اسلام و بویژه در مورد پوشش خواهران دانش آموز.

۴- تهیه برنامه های آموزشی و پرورشی فوق برنامه هفتگی با توجه به برنامه های وزارت آموزش و پرورش و مصوبات هیئت امنای مدرسه.

۵- تهیه پیشنهاد های لازم برای پیشرفت امور آموزشی و پرورشی و منظور نمودن در برنامه های سالیانه مدرسه.

۶- پیش بینی نیروی انسانی مورد نیاز برای اجرای برنامه های مصوب.

۷- تهیه و اجرای طرح های لازم برای همکاری با مساجد، کانونهای فرهنگی و نهادهای محلی.

۸- ارتباط با مساجد و مراکز فرهنگی محله برای تبادل تجارب و استفاده مقابل از خدمات یکدیگر.

۹- ارزشیابی از فعالیت های آموزشی و پرورشی و انعکاس آن بر حسب مورد به اولیا، معلمان، مربیان و هیئت امنا.

۱۰- تهیه و اجرای طرح های لازم برای مشارکت دانش آموزان در اداره امور مدرسه.

۱۱- برگزاری انتخابات دانش آموزی برای شرکت در فعالیت های مرتبط.

۱۲- برگزاری جلسات هیئت امنا و انجمن اولیاء و مربیان مدرسه و ضبط صورتجلسات آن.

۱۳- مراقبت از امور بهداشت جسمی و روانی دانش آموزان.

۱۴- شناسایی ناهنجاریهای رفتاری دانش آموزان و عوامل محیطی مرتبط و کوشش برای رفع این عوامل و اصلاح رفتار دانش آموزان با همکاری اولیاء، مربیان و مشاوران.

۱۵- نظارت بر کیفیت برگزاری مراسم صبحگاهی و انجام نماز جماعت و سایر مراسم عبادی و سیاسی مرتبط و برگزاری اعیاد و جشنهای ملی و مذهبی.

۱۶- شناخت افراد بی بضاعت و پیش بینی راهکارهای مناسب برای رسیدگی به آنان.

۱۷- برگزاری جلسات ستاد تربیتی و شورای آموزشی دبیرستان و برنامه ریزی سالیانه و هفتگی برای انجام فعالیت های مرتبط.

۱۸- پیش بینی برنامه های لازم برای هدایت تحصیلی و شغلی دانش آموزان، تشکیل جلسات مورد نیاز و همکاری با دستگاههای مرتبط برای تحقق این امر.